

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/54/48/94

ZAUFIANIE DO POLITYKÓW PO KRYZYSIE KOALICYJNYM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Ostatnie tygodnie przyniosły wiele wydarzeń na polskiej scenie politycznej. Byliśmy świadkami strajków "Solidarności", konfliktu prezydenta z Sejmem oraz Krajową Radą Radiofonii i Telewizji. Nie został rozstrzygnięty spór o obsadzenie stanowiska ministra finansów. Nastroje społeczne po lutowym załamaniu obecnie wydają się stabilizować na relatywnie niskim poziomie. Pogorszeniu uległa natomiast ocena sytuacji politycznej. Marcowy sondaż¹ CBOS przynosi odpowiedź na pytanie, czy zmieniły się notowania czołowych polskich polityków w porównaniu ze stanem sprzed kryzysu koalicyjnego i w świetle konfliktów, które jeszcze trwają.

Zmiana lidera

Od kilku miesięcy na czele rankingu najbardziej popularnych polityków znajdował się premier Waldemar Pawlak. Obecnie na pierwsze miejsce wysunął się Jacek Kuroń, ciesząc się zaufaniem 72% badanych. W porównaniu z listopadem '93 odsetek deklarujących zaufanie do tego polityka wzrósł o 14 punktów procentowych. Największy przyrost popularności byłego ministra pracy nastąpił wśród robotników wykwalifikowanych (19 punktów), prywatnych przedsiębiorców (17 punktów), kadry kierowniczej (17 punktów). Na tym samym poziomie utrzymuje się zaufanie do niego wśród robotników niewykwalifikowanych.

Zaufanie do Waldemara Pawlaka wyraża obecnie 69% badanych. Od stycznia społeczne zaufanie do tego polityka zmalało o 8 punktów. Warto zaznaczyć, że nie zmieniły się jednocześnie oceny Pawlaka w roli premiera rządu. Podobnie jak miesiąc temu 49% respondentów deklaruje zadowolenie z faktu, że stoi on na czele rządu. Spadek zaufania odnosi się więc raczej do Pawlaka - polityka, a nie premiera. Trzecie miejsce w rankingu popularności zajmuje Zbigniew Religa, któremu ufa obecnie, tak samo jak rok temu, 67% ankietowanych. Zaufanie do niego wypływa raczej z szacunku, jakim darzą badani jego działalność pozapolityczną.

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia" (46) - badanie zrealizowane w dniach 10-14 marca '94 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1228).

Tabela 1. Stosunek do polityków w marcu '94

Politycy	Odsetek respondentów deklarujących				Średnia ocen
	zaufanie	nieufność	obojętność	nieznajomość	
J.Kuroń	72	15	12	1	1.7
W.Pawlak	69	15	14	1	1.8
Z.Religa	67	5	10	17	2.8
A.Kwaśniewski	57	16	17	9	1.3
J.Oleksy	54	11	21	14	1.5
A.Olechowski	54	6	20	19	1.7
T.Mazowiecki	52	27	20	1	0.5
H.Suchocka	48	30	21	1	0.4
T.Zieliński	47	4	12	36	2.4
W.Cimoszewicz	46	24	20	9	0.5
B.Geremek	42	22	26	9	0.4
M.Markiewicz	38	10	19	33	1.2
Z.Kuratowska	39	6	16	38	1.5
L.Balcerowicz	39	34	20	5	0.0
M.Krzaklewski	37	28	22	12	0.1
L.Miller	37	25	21	16	0.1
E.Spychalska	35	10	23	31	0.8
L.Wałęsa	35	46	17	0	-0.7
P.Kołodziejczyk	35	7	20	36	1.2
R.Bugaj	34	13	22	29	0.7
J.Zych	32	5	20	42	1.2
L.Moczulski	25	48	20	5	-1.0
W.Chrzanowski	24	36	24	15	-0,6
A.Łuczak	19	5	20	54	0.8
J.Kaczyński	16	59	18	6	-1.7
M.Strąk	14	6	18	61	0.3
W.Kaczmarek	12	6	16	66	0.4

Znacznie mniejsze (o 8 punktów) zaufanie niż w styczniu '94 budzi Hanna Suchocka. Wydaje się, że powoli traci ona popularność, jaką cieszyła się, gdy pełniła funkcję premiera.

W podobnym stopniu zmniejszył się również odsetek badanych ufających Lechowi Wałęsie. Obecnie zaufanie do niego deklaruje 35% badanych. Kolejny raz na skutek zaangażowania się w konflikt polityczny i porzucenia roli arbitra, stojącego ponad sporami, prezydent traci popularność. Warto zwrócić uwagę, że jego ostatni antagonistą - Marek Markiewicz - cieszy się nieznacznie większym zaufaniem społecznym (38%).

Znaczny spadek (o 11 punktów) popularności odnotował również Ryszard Bugaj, dość często w ostatnim okresie występujący w mass mediach.

Konflikt w koalicji rządzącej nie wpłynął znacząco na notowania czołowych polityków SLD - Aleksandra Kwaśniewskiego, Józefa Oleksego, Leszka Millera, Włodzimierza Cimoszewicza. Interesujące, że po przegranej - zdaniem komentatorów politycznych - konflikt z Waldemarem Pawlakiem, Aleksander Kwaśniewski wraz z partyjnymi kolegami utrzymał wysoką pozycję w rankingu społecznego zaufania. Gorzej natomiast, o czym już wspominaliśmy, został oceniony przez PSL. Być może jest to wynik oddziaływania tego samego mechanizmu powodującego spadek zaufania do polityków, o którym była mowa w przypadku ostatnich politycznych działań Lecha Wałęsy. Reakcją opinii publicznej na konflikty personalne jest spadek zaufania do tego uczestnika sporu, który postrzegany jest jako jego inicjator.

Swój stan posiadania utrzymali przywódcy związkowi - Ewa Spychalska (35%) oraz Marian Krzaklewski (37%). Warto jednak zwrócić uwagę, że kierującemu w ciągu ostatnich tygodni strajkami "Solidarności" przewodniczącemu związkowi nie ufa obecnie znacząco więcej (o 9 punktów) badanych niż w styczniu '94.

Ostatnio, w kontekście jednoczenia się KLD i UD, dość często mówi się, iż jest możliwy polityczny *come back* Leszka Balcerowicza. Polityk ten cieszy się obecnie zaufaniem 39% respondentów. Zbliżony odsetek ankietowanych deklaruje brak zaufania do niego, w związku z czym można stwierdzić, iż jest on osobą kontrowersyjną. Warto odnotować, że w porównaniu z sierpniem '93 odsetek deklarujących zaufanie do byłego wicepremiera wzrósł o 7 punktów.

Tabela 2. Zmiany zaufania do polityków

Politycy	Odsetek deklarujących zaufanie (według terminów badań)																
	I'92	III	V	VII	IX	X	XI	I'93	II	III	IV	VI	VIII	IX	XI	I'94	III
W.Pawlak	24	23	25	73	61	58	62	62	57	59	58	64	65	72	81	77	69
K.Skubiszewski	80	79	77	77	73	76	78	76	72	72	70	76	64	67	69	62	--
H.Suchocka	--	--	--	65	77	79	82	77	71	77	73	74	60	66	60	56	48
T.Mazowiecki	65	49	54	59	58	64	68	67	63	58	64	62	57	62	47	49	52
J.Kuroń	87	86	84	88	83	81	82	80	74	74	75	67	61	59	58	66	72
A.Kwaśniewski	32	29	28	31	26	26	26	28	29	28	31	39	39	46	58	56	57
L.Wałęsa	63	51	48	52	47	49	52	50	43	44	47	52	35	44	47	43	35
T.Zieliński	--	--	--	--	--	--	26	37	--	33	37	48	45	43	41	48	47
B.Geremek	59	52	44	46	39	40	43	40	--	40	33	39	36	41	42	42	42
M.Krzaklewski	41	36	37	39	35	34	37	45	--	45	43	52	41	40	38	39	37
W.Cimoszewicz	32	36	27	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	40	49	47	46
R.Bugaj	--	21	--	--	--	--	--	--	28	--	--	28	30	37	45	45	34
J.K.Bielecki	58	43	41	46	39	42	47	43	44	44	46	40	37	38	34	40	--
J.Olszewski	75	61	52	32	30	30	34	31	33	29	28	33	31	34	30	25	--
L.Moczulski	45	33	39	38	35	34	39	38	35	31	40	35	34	33	28	29	25
A.Olechowski	15	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	31	45	52	54
W.Ziółkowska	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	30	33	32	--
E.Spychalska	--	22	26	28	31	30	29	33	--	32	34	41	39	28	37	32	--
W.Chrzanowski	34	30	25	35	32	31	29	32	--	30	27	30	25	26	28	29	24
J.Zych	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	27	36	30	32
J.Oleksy	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	24	51	50	54
L.Miller	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	16	30	34	37
J.Kaczyński	21	22	23	17	17	19	15	17	18	15	17	15	14	15	15	15	16
M.Strąk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	12	13	14
Z.Religa	--	--	--	--	--	--	--	--	67	--	--	--	--	--	--	--	67
L.Balcerowicz	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	32	--	--	--	39
Z.Kuratowska	--	--	--	--	--	--	--	--	37	--	--	--	--	--	--	--	39
M.Markiewicz	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	22	--	--	--	38

Politykiem, któremu tradycyjnie już nie ufa największy odsetek badanych, jest Jarosław Kaczyński. Dalsze miejsca w rankingu osób nie aprobowanych zajmują: Leszek Moczulski (48%) i Lech Wałęsa (46%). Warto zwrócić uwagę, że obaj zadeklarowali już mniej lub bardziej otwarcie swoją gotowość do walki o fotel prezydenta.

Do najbardziej nieznanymi należą politycy zajmujący kluczowe stanowiska w rządzie: Wiesław Kaczmarek (nieznajomość jego osoby deklaruje 66%), Michał Strąk (61%), Aleksander Łuczak (54%).

Marcowy sondaż popularności polityków przyniósł zmianę na miejscu lidera rankingu. Wzrastająca popularność Jacka Kuronia ma, jak się wydaje, kilka przyczyn. Spadek nastrojów związany z niespełnieniem oczekiwań przez rząd Waldemara Pawlaka oraz ostatnie konflikty polityczne to zjawiska, które wpłynęły na zmniejszenie popularności wielu polityków. Jacek Kuroń nie był postrzegany jako osoba w jakikolwiek sposób za nie odpowiedzialna. Co więcej, niezaspokojenie przez rząd lewicy oczekiwań związanych ze sprawami zwykłych ludzi, troską o ich los przypomniały być może Jacka Kuronia jako ministra organizującego pomoc społeczną dla najbardziej potrzebujących.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Stosunek do Jacka Kuronia w styczniu '94 (%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Liczba osób
Ogółem	18	14	68	1144
Płeć				
Mężczyźni	20	16	64	509
Kobiety	16	13	71	635
Wiek				
do 24 lat	13	16	71	129
25-34	16	17	66	176
35-44	22	19	59	304
45-54	18	10	72	192
55-64	21	7	72	172
65 lat i więcej	13	12	74	170
Miejsce zamieszkania				
Wieś	15	14	71	430
Miasto do 20 tys.	20	13	68	118
od 21 do 100 tys.	18	21	61	250
101-500 tys.	21	15	64	181
501 tys.i więcej mieszk.	20	7	73	164
Region				
Północny	14	18	67	136
Zachodni	26	13	61	115
Środkowozachodni	13	11	76	164
Środkowy	24	12	64	211
Wschodni	11	14	75	127
Południowo-wschodni	19	8	74	180
Południowo-zachodni	18	23	59	210
Wykształcenie				
Podstawowe	17	10	73	430
Zasadnicze zawodowe	23	16	62	304
Średnie	17	19	64	313
Wyższe	10	13	77	97
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	14	20	66	81
Prac.umysł.niż.szczebla	18	17	65	99
Pracownicy fiz.- umysł.	16	20	64	58
Robotnicy wykwalifikowani	32	18	50	92
Robotnicy niewykwalifik.	19	13	68	55
Rolnicy	20	10	70	111
Prywatni przedsiębiorcy	23	23	53	39
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	16	10	73	365
Uczniowie i studenci	16	7	77	40
Bezrobotni	13	17	70	113
Gospodynie domowe i inni	17	18	65	87
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	15	12	73	222
750 tys. - 1249 tys.	18	17	65	315
1250 tys. - 1749 tys.	22	16	62	244
1750 tys. - 2249 tys.	14	12	74	169
2250 tys. i powyżej	19	13	68	183
Ocena własnych war. mater.				
Złe	20	15	65	578
Średnie	17	14	69	418
Dobre	14	14	72	148
Zainteresowanie polityką				
Duże	19	10	70	123
Średnie	19	13	68	483
Małe lub żadne	16	17	67	537
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	6	15	79	46
Raz w tygodniu	18	13	69	707
Kilka razy w roku	19	19	63	286
W ogóle nie uczestniczy	21	10	69	103
Poglądy polityczne				
Lewica	23	17	60	250
Centrum	18	15	67	344
Prawica	16	10	74	255
Trudno powiedzieć	15	15	70	295

Tabela 2. Stosunek do Jacka Kuronia w marcu '94 (%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Liczba osób
Ogółem	15	12	72	1209
Płeć				
Mężczyźni	15	13	71	577
Kobiety	15	11	74	633
Wiek				
do 24 lat	18	20	62	121
25-34	13	16	71	199
35-44	14	10	76	289
45-54	16	10	74	201
55-64	17	12	71	207
65 lat i więcej	14	9	77	192
Miejsce zamieszkania				
Wieś	16	14	71	451
Miasto do 20 tys.	11	12	77	145
od 21 do 100 tys.	17	8	75	226
101-500 tys.	18	11	71	206
501 tys. i więcej mieszk.	13	14	73	182
Region				
Północny	12	9	79	137
Zachodni	16	11	73	129
Środkowozachodni	18	12	70	193
Środkowy	19	13	68	214
Wschodni	11	19	70	151
Południowo-wschodni	16	10	75	176
Południowo-zachodni	13	11	76	209
Wykształcenie				
Podstawowe	15	12	73	429
Zasadnicze zawodowe	17	13	70	296
Średnie	16	11	73	388
Wyższe	8	14	78	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	5	11	83	84
Prac.umysł.niż.szczebla	14	8	78	104
Pracownicy fiz.-umysł.	17	16	67	58
Robotnicy wykwalifikowani	22	9	69	134
Robotnicy niewykwalifik.	15	16	69	71
Rolnicy	16	21	63	88
Prywatni przedsiębiorcy	6	14	80	50
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	15	9	76	411
Uczniowie i studenci	16	24	60	35
Bezrobotni	20	17	63	99
Gospodynie domowe i inni	15	8	77	75
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	14	16	70	162
750 tys. - 1249 tys.	21	8	71	315
1250 tys. - 1749 tys.	14	11	75	261
1750 tys. - 2249 tys.	11	14	75	214
2250 tys. i powyżej	14	13	73	236
Ocena własnych war. mater.				
Złe	18	12	70	481
Średnie	14	11	74	551
Dobre	11	13	76	176
Zainteresowanie polityką				
Duże	16	16	68	144
Średnie	16	11	73	547
Małe lub żadne	15	12	74	518
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	11	13	76	92
Raz w tygodniu	16	12	72	709
Kilka razy w roku	15	11	74	296
W ogóle nie uczestniczy	14	13	73	113
Poglądy polityczne				
Lewica	22	13	65	275
Centrum	13	13	74	388
Prawica	13	10	78	240
Trudno powiedzieć	13	12	75	307